

Brüssel, 3. mai 2019
(OR. en)

8763/19

JEUN 64
EDUC 221
SOC 330
EMPL 245

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	8308/19 + COR1
Teema:	Noored kui demokraatia eestvedajad Euroopa Liidus - Poliitiline mõttevahetus

Eesistujariik koostas pärast noorte töörühmaga konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud aruteludokumendi, mis esitatakse alusena 22.–23. mail 2019 toimuval nõukogu istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) peetavale noorteministrite poliitilisele mõttevahetusele.

**Nõukogu (haridus, noored, kultuur ja sport) (Brüssel, 22. mai 2019) - poliitiline mõttevahetus
noorte teemal**

**Noored kui demokraatia eestvedajad Euroopa Liidus
- Eesistujariigi aruteludokument -**

1. Noored ja demokraatia

Demokraatia on üks aluspõhimõtteid, millele EL rajati ja mille kohaselt toimivad selle institutsioonid. Demokraatia konsolideerimine ja toetamine on ELi kodanike heaolu tagamiseks esmatähtis.

Noorte ja demokraatia küsimuses suunatakse ELi suhteid noortega peamiselt ELi toimimise lepingu artikliga 165, milles on sätestatud, et „liidu tegevusega püütakse (...) ergutada noori osalema Euroopa demokraatias“. Kooskõlas nimetatud sätetega püütakse hiljuti vastu võetud ELi noortestrategias 2019–2027 edendada noorte osalemist demokraatias ning viidatakse samuti sellele, „kuidas meie demokraatia toimib“, „sotsiaalmajanduslikule ja demokraatlikule tõrjutusele“ ning „demokraatia nappusele ELi protsessides“¹. Kõiki nimetatud küsimusi tuleks käsitleda parema suhtlemise kaudu noortega, et tugevdada nende usaldust demokraatiasse kui valitsussüsteemi, mis annab noortele tagatise ning püüab neid kaasata.

Noorte valimisaktiivsus, mis on üldiselt endiselt üsna madal, tundub olevat tõusmas noorte seas, ning oodates innukalt kinnitust selle suundumuse kohta eelseisvatel Euroopa valimistel, on samuti tähtis vaadata sellest kaugemale. Noored vaatavad kindlasti valimistest kaugemale, võttes arvesse nende kasvavat valmisolekut osaleda rohkem noorteorganisatsioonide, vabaühenduste ja isegi erakondade tegevuses – kuigi liikmelisuse tase on endiselt suhteliselt madal. Lisaks sellele on noorte seas muutunud järjest atraktiivsemaks vabatahtlik tegevus, eelkõige selline tegevus, mis keskendub kohalikule kogukonnale.

¹ Euroopa Liidu noortestrategia, ELT C 456, 18.12.2018.

Need tegurid näitavad selgelt, et tänapäeva noored põlvkonnad ei ole apaatsed. Sellele vaatamata näitavad nende arvamused näiteks selliste tegevusvaldkondade kohta, mida EL peaks prioriteediks seadma, et demokraatlik osalemine jääb hariduse ja oskustega, keskkonnakaitsega ning kliimamuutuste vastu võitlemisega, tööhõivega, rändega ja pagulastega seotud küsimustest tahapoole². See ei tähenda tingimata seda, et noori ei huvita demokraatia. Hoopis vastupidi: kaheksa noort eurooplast kümnest usub, et toetada tuleks haridusprogramme, mis edendavad kriitilist mõtlemist ja paremaid teadmisi ELi kodanike õiguste ja kohustuste kohta ning ELi ja selle institutsioonide toimimise kohta, mis on kõik moodsa demokraatia sujuva toimimise tagamise põhiosad³.

Eespool toodut silmas pidades tuleb tunnistada, et noored siiski väärtustavad demokraatiat, kuid rohkem jõupingutusi tuleb teha selleks, et see küsimus nende jaoks südamelähedasemaks muutuks ning eelkõige nende poolehoiu saavutaks. Peale selle peame tagama, et noored tunnevad ennast kaasatuna ning on võimelised osalema aktiivselt ELi ja liikmesriikide demokraatlikus elus. Kuid selle saavutamiseks tuleb võtta arvesse mitmeid aspekte.

2. Kuidas innustada noori osalema rohkem ELi demokraatlikus elus

a) Alternatiivsete poliitiliste narratiivide atraktiivsus

Demokraatiale, põhilistele inimõigustele ning kultuuridevahelisele dialoogile keskenduv narratiiv võib kaotada toetuse olustikus, mida iseloomustavad materiaalne ebakindlus ja raskused (suur ja püsiv töötus, palgavaesus, väike sotsiaalse liikuvuse tõenäosus jne), eriti sellisel juhul, kui demokraatlikud valitsused kulutavad sellistele probleemidele lahenduse leidmiseks liiga palju aega. Seetõttu ei oleks üllatav, et igas vanuses kodanikud kuulavad neid, kes väidavad, et neil on olemas lihtsad lahendused tänapäeva sotsiaalsetele ja majanduslikele probleemidele.

Inimeste frustratsiooni ärakasutamine on nüüd lihtsam tänu uutele ühendustele ja teabevoogudele, mis aitavad kaasa väärinfo levimisele. Seetõttu on ülitähtis, et rohkem tähelepanu pöörataks poliitiliste valikuvõimaluste sõnastamisele, neist teavitamisele ja nende rakendamisele.

² Eurobaromeetri kiiruuring 455 – Euroopa noored (2017). TNS political & social poolt Euroopa Komisjoni hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraadi taotlusel läbiviidud uuring.

³ Sama mis 2.

b) Uued ja muutuvad võimu ning noorte osalemise vormid

Vaatamata eespool nimetatud hiljutistele edusammudele esineb endiselt ettekujutus, et tegemist on noore põlvkonnaga, mis on kuidagi eemaldunud otsustamisprotsessis osalemise traditsioonilistest vormidest (hääletamine, erakonnad, noorteorganisatsioonid, osalemine avalikel mõttevahetustel jne). Hääletamine korrapärase ajavahemike järel ei pruugi enam olla noorte otsustamisprotsessi kaasamiseks piisav, ning väärtused, mis iseloomustavad traditsioonilist võimustruktuuri, ei ole enam tingimata atraktiivsed võrreldes rohkem eelistatud alternatiividega⁴.

Joonis 1 - Vanad vs. uued võimu väärtused, mis on ümber kujundamas meid ümbritsevat maailma.

Need uued võimu ja osalemise vormid tekitavad kahtlemata küsimusi otsustus- ja valitsemissüsteemide representatiivsuse kohta.

⁴ Alex Farrow, *Youth Participation: Closer to the Edge of Participation and Activism*, SALTO Think Tank on Youth Participation (SALTO mõttekoda noorte osalemise kohta), Tallinn, 2018, kättesaadav siin.

c) Tehnoloogia kasutamine ja mõju

Uued tehnoloogiad pakuvad samuti võimalust vähendada vahemaad kodanike ja valitsusasutuste vahel ning pakuvad võimaluse kiireks teabevahetuseks ja arvamuste avaldamiseks. Noored põlvkonnad tunnevad ennast sotsiaalmeedia vahendite kasutamisel üldiselt mugavalt, mis on arvestatav eelis.

Sellele vaatamata tuleks samuti panna rohkem rõhku:

- noorte inimeste vahelisele digilõhele ning selle ületamise vajadusele;
- teabeahela täiustamisele – noortega konsulteeritakse, nad väljendavad oma arvamust ning osalevad otsustusprotsessis, kuid neile tuleb anda ka tagasisidet tulemuste ning arutatud otsuste kohta samasugusel noortesõbralikul viisil;
- digiosalemisele, milleks puuduvad mehhanismid, mida kasutatakse traditsioonilisemate osalemisvormide puhul kvaliteedi ja teabevahetuse tagamiseks.

3. **Küsimused ministrite poliitiliseks mõttevahetuseks**

Noorteküsimusi käsitleval nõukogu istungil 22. mail toimuval poliitilisel mõttevahetusel kutsutakse ministreid üles arutama käesolevas dokumendis tõstatatud küsimusi. Selleks võivad nad vastata järgmistele küsimustele:

1. **Mida saavad liikmesriigid ja ELi institutsioonid teha selleks, et vastata käesolevas dokumendis esile tõstetud väljakutsetele, eesmärgiga suurendada noorte pühendumist demokraatlikele põhimõtetele?**
2. **Millised võiksid olla kõige tõhusamad meetmed noorte osalemise suurendamiseks ELi ja selle liikmesriikide demokraatias, võttes arvesse tänaste noorte põlvkondade tugevaid külgi, huvisid ja profiili?**